

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből Kedden September 14-dik napján, 1813-dik esztendőben.

B é t s .

Gróf *Stachelberget*, a' Pétersburgi Csász. Udvarnak, a' mi Fels. Udvarunknál lévő meghatalmazott rendkívül való követjét, hasznós szolgálatjával való megelégedésének nyilvánkoztatására a' *Sz. Neuzky Sándor* Rendjének Brillánsokkal gazdagon felékesített tizmerével megajándékozni, 's hozzá való különös kegyelmességének megbizonyítására tufajdon kezével írt levelével meg tisztelni méltoztatott *I. Sándor* Orosz Császár Eő Felsége.

A' mi kegyelmessen uralkodó Fels. Császárunk és Királyunk, az Orosz Cs. Armádiának fő vezérét *Barclay de Tolly* Gyolagság Generálisát, és Gróf *Ostermann* Lovasság Generálisát a' Maria Trézia vitézi Rendjének Commendatoráivá, *Jermaloff*, és *Knorring* Orosz Generálisokat pedig kis kereszties vitézeivé tenni méltoztatott. Az elsőbhat azon bölts rendeléseire nézve, mellyeket ő a' múlt Augustus 30-ik napján, Cseh Országban a' Kulm mellett történt verekedésben mutatott, az utolsóbhat pedig, úgy mint Gróf *Ostermann* Generálisát azon vitézi tetteiért, mellyeket ugyan azon hólnap 29 és 30-ik napján, a' vezérlése alatt lévő Orosz Csász. testőrző sereggel mutatott vala az ellenséggel való verekedésben.

Az Áustriai Csász. és Kir. Armadánál következő katona fellyebb emeltetések rétetődtek. F. M. Lajtinánt *Marquis Chasteler*, *Ducka*, és Gr. *Colloredo-Mansfeld Jeromos*, F. M. Lajtinántokat General Fegyver Tármenterekké, B. *Frimont* hasonlóképen G. F. M. Lajtinántot lovasság Generálissá. — *Kröyherr*, Gr. *Murray*, B. *Wimpfen*, *Bienenthal Richter*, *Greth*, *Kutschera*, *Merville*, B. *Koller*, Gr. *Kleibelsberg*, és Gr. *Hardegg Ignätz* General Majorokat F. Marsal Lajtinántokká. — *Novák* Oberstért az Ingenieur Corpustól; *Klöpfstein* Ob. a' Deutschemeister Regementjéből; *Abèle* Ob. az Erbachéből; *Gabelkoven* Ob. a' Davidovicheből; *Volkmann* Ob. a' Jellachichéből; *Torry* Ob. a' Hilleréből; *Gober* Ob. a' Hohenlohe-Bartensteinéből; *Fürstenwerther* Ob. a' Lajos Fő Herczegéből, és *Desfours* Ob. a' Császár vasas R. gból General Majorokká tenni méltoztatott Fels. Urunk,

Továbbá General Major *Mariássyt* a' Weidenfeld derék Magy. gyalog regimentjének tulajdonossává; *Pirquet* Kapitányt a' 8-ik vadász Batallionból, *Pquliny* Fő Strázsamestert a' Császár huszár seregéből; *Latour* Oberstert a' Lichtenstein Aloys regimentjéből, és *Pfister* lovas kapitányt, a' *Riesch* dragonyos seregéből a' Maria Trézia vitézi Rendjének vitézeivé tette Fels. Urunk.

Hadi Történetek.

I. Belső Austriában.

A' Klagenfurti tudósítások szerint, e' folyó Sept. 6-ik napján, ujobban megtámadta az Olasz országai Vice Király *Eugenius Napoleon* az Austriai hadi seregeket *Feistritz* mellett a' Dráva folyó víznek jobb partján. Az alatt, hogy az ő armádiájának nagyobb része egyenesen és szemközbe előnyomult, egy számos népből álló *colonne* az ugynevezet *Bärenthalmon* keresztül az Austriai Csász. seregek által elfoglaltatott hegyek ellen marsirozott. Tizenhat óra alatt ötször újította meg a' Vice-Király a' verekedést, még pedig mindannyiszor újabb és pilent hadi néppel, de ezeket mindenkor nagy bátorsággal visszaverték a' Cs. Kir. hadi seregek, és a' sántokba vonatott ágyukkal igen sok kárt tettek az allenségben. De minekutánna esteli 8 órákor szerentséje volt, a' mi armadánk bal szárnyát a' hegyekről lenyomni, és a' mi fekvésünk hatá meggett minket fenyegetni: szükségesnek találta Fegyver Tármeester *B. Hiller* mind a' *Feistritzi*, mind a' *Loibli* táborhelyekből hadi népünket hátrább húzni, 's azokat a' Dráva folyóvíz bal partyaira által vinni, és által menetelek után minden azon folyóvízen lévő hidakat elroptatni.

A' nevezett Cs. Kir. vezér azokat a' kormánya alatt lévő hadi seregeket, mellyek 16 óra alatt, az ellenségnek minden réájok ütését, egyedül *Chimani* és *Welsperg* granatíros batalionoknak segítségekkel kiállották, 's vissza verték, nagyon ditséri, ezen kívül Generál *B. Vétseinek* hőlts rendeléseit, és *Weigel's Baumgarten* Obertereknek vitézi magok viseletét, nem különben *Spanoghy* Kapitányuk, és *Weingarten* fő Hadnagynak bátorságokat, és a' réajok bizott dolgoknak okos eszközlését felette magasztallja.

II. A' Brandenburgi Marchionatusban.

A' Berliui közönséges újság levelekben, illy foglalató, Augustus 20-ik napján költ Kotbusi levél olvastatik: „E' folyó hónapnak 22-ik napján a' 4-ik Frantzia osztály sereg, melly körülbelől 25000 emberből álló, itt marsirozott keresztül. — Ugyan ekkor a' 12-ik Fr. osztály sereg Marsal *Oudinot*, a' 2-ik osztály sereg Marsal *Victor*, és a' 7-ik osztály sereg osztályos Generális *Regnier* vezérlések alatt körülöttek marsiroztak el, mellyeket mind öszeve a' *Bertrand* Generál kormánya alatt lévő 4-ik osztály sereggel együtt száz ezer emberre lehet tenni.

Hogyha ezek a' Fr. osztály seregek egyen egyen csak 20000 emberre tételnek is, és ha a' Pádúai hertzeg (osztályos Generális *Arrighi*) a' vezérlése alatt lévő lovaság csak 10000 emberre számláltatik is, még is 90 ezer emberre mennek azok a' Fr. hadi seregek, mellyek *Berlinre* fenik fogakat, következképpen nagy háládatossággal tartoznak azon városnak lakosinak, a' kik őket magok vérekkal védelmeztek, és védelmezik még most.

A' Svétziai Korona Hertzeg (völt Fr. Marsal *Bernadotte*) a' múlt Augustus 25-ik napján, *Teltowi* fő hadi szállásáról, következő hadi tudósítást botsátott ki: A' Frantzia armáda, *úgymond*, nagyon takarodik vissza, minden hidakat el ront maga után, 's az *Albis* folyóvíz felé futni lattatik; de a' sem lehetetlen, hogy alsó *Lusatziában* *Lukau* mellett öszvegyülni, 's ott ki állani szándékozik, a' melly várost a' fegyverszűnés ideje alatt nagyon megerősített és sántokkal is körül vett az ellenség. — Azonközben nyomon üzik és szüntelen nyughatatlankodtatták őket a' mi könnyűszerű seregeink mind hátul mind oldalalag. — Az *Oberster Bréndel* és *Benken-dorf* vezérlések alatt lévő Kozák osztályok,

első Luzatziának Dahme és Herzberg nevű helységéig előre nyomultak, Luckenwaldet az Orosz hadi nép elfoglalta, *Orurk* és *Csernitscheff* Orosz Generálisok pedig még meszszebb nyomultak. Az ellenséget az erdők, tavak mentették meg a nagyobb veszteségtől. — Az egyesült hadi seregek szüntelen való mozdulásban vannak.“

„Ugy gondolkozott *Napoleon* Császár, hogy ő bámulásba ejti Európát, ha *Berlint* az ellenségeskedés elkezdése után minyárt elfoglalhattya, mely tzeljának eszközésére nagy hadi erőt gyűjtött össze, mely az utolsó tudósítások szerint négy osztály seregekből, úgymint a *Reggioi*, a *Bellunói* hertzegeknek, és a *Reynier's Bertrand* Generálisoknak 80 ezer emberből és a *Páduai* hertzeg 10 ezer lovas katonáiból állott vala. Az ellenségnek fel tett tzelja az által tétetett semmivé, hogy az egyesült seregek egyyüvé gyűltek, és erányos helyet választottak magoknak. Közönséges verekedésbe nem akarta az ellenség magát bósítani. Hihetőképén az egyesült hadi seregeknek Csehországban való mozdulásaik kenszerítették őket a hátra menésre.“

„A *Magdeburgi* katona őrizet *Girard* Generál vezérlése alatt az *Albis* vizén által ment, és *Burg's Mookern* városokon által, *Genthing* és *Cisarig* nyomult. Ennek az ellenséges seregnek előre való menetelét *Prusszus*, Generál *Puttlitz*, hét batallionnal négy napig tartóztatta. Generál *Hirschfeld*, a ki azonközben az egyesült hadi seregeknek megerőssítésekre a nagy armádiához hívatott, tegnap estétől fogva ismét *Brandenburgba* van, és a Generál *Puttlitz* corpusát, a néhány *Kozák* regimenteket magához vonván, a *Magdeburgi* Frantzia őrizetet *Magdeburgba* vissza hajtotta.“

„Generális *Walmoden*, a ki *Augustus* 21-ik napján az *Eckmühli* hertzeg (*Davoust* Marsal) nagy erővel meg támadott vala, ditsőséges magavédelmezése után, a

Mecklenburgi herczegségben *Hagenowba* vonta magát; azonközben a *B. Vege sack* Generál-Lajtnant osztály serege mindenkör *Lübeck* előtt állott.“

„A mint *Bülow* Gen. Lajtnantnak ma estve vett tudósításából értettem, az ellenségnek hátrálása a futáshoz hasonlít. Egész seregeként elhánnyák a katonák fegyvereiket, és az elfoglaltatott puszkaporos szekereknek száma már is 60-ra megyen.“

Midőn *Augustus* 21-ik napján Generál *Vaudamme* *Kulm* mellett, az egyesült *Austriai*, *Orosz*, és *Prusszus* hadi seregeket megtámadta volna, hertzeg *Schwarzenberg* *Feldmarsal* *Báró Simonyit* a *Hessen-Homburg* huszár regimentjének derék Fő Strázsamesterjét, három eskadronnal az ellenségnek azon bal szárnya ellen küldötte, mely az armádától elszakadott és *Aussigig* ment előre. A nevezett magyar huszár Fő Strázsamester az ellenséget utól érvén, azt olly nagy vitézi bátorsággal megtámadta, hogy az sok veszteség után magát, *Königswald* mellett a közziklák közé húzni kénytelenített, a midőn a nevezett vitéz magyar tiszt lovasaival ellene semmit sem tehetvén egy eskadron huszárt lovairól le szállított, avval az ellenséget újra megtámadta, széllyel szórta, a közzülök két tisztet, 115 köz embert, és 14 lovat ejtett fogságba.

III. Sziléziában.

A Sziléziai 3-ik Septembéri privilégiált újságlevelek szerint, azon napon Fr. Generál *Vaudamme* 109 fogságba esett *Frantzia* tisztel együtt *Broszloba* vitetett. — (Ez a *Vaudamme* Generál születésére nézve *Hollandus*, és azoknak a *Belgáknak*, a kik a múlt század utolsó negyed részében az *Orániai* hertzegi ház ellen fel támadtak, vezérek volt; hanem azon pártos *Belgáknak* megzaboláztatások után, sok

tzimborás társaival együtt Frantzia szolgálta (latba állott, és Spanyol országban vitézi módon viselte magát). Egy időtől fogva sok fogságra esett Frantziák és Spanyolok vitétek azon városon keresztül. A Spanyolok többire mind olyanok, a' kik a' Spanyol Országi insurgensek között a' Frantziákhoz szöktek. A' következett napon egynéhány ezer hadi foglyok várattak Boroszlóba, a' kiknek békisérésekre a' polgári katonaságuk egy része küldetett eleikbe.

Továbbá a' nevezett Széziai privilegiált újság levelekben Orosz Gyalogság Generálisának; Gróf *Langeronnak* egy olly hívatat szerent való tudósítása találhatik; mellyben minden a' múlt Augustus 18-ik napjától fogva Széziában esett hadi történetek summásan előadattak; még pedig következő rendel: *Lauterseifenből, Löwenberg mellett Augustus 30-dik napján, 1813 ik esztendőben*: Mi, *Agymond* a' nevezett Orosz vezér, hámulásra méltó előmeneteleket teszünk; tíz napok alatt kilenctzer verkedtünk az ellenséggel. — Augustus 18-ik napján (az Orosz Kalendáriom szerent annak 6-ik napján) Laen környékén a' Bober folyóvíz mellett *Kajsaróff* Generált nagy erővel megtámadta az ellenség, de vissza veretett. — Augustus 19-ik napján, Generál Gróf *Langeron* a' Bober vizén *Zobten* melleit által menyén *Macdonald* Marsallal erőssen meg verkedett, a' melly alkalmatossággal az utolsóbbnak minden tábortábori bagázsija elvétellett, és 100 embere elfogatott. — Augustus 21-ik napján, *Löwenberg* mellett maga *Napoleon* támadt meg minket, midőn a' nekünk adatott parantsolat szerent, magunkat szép rendbe vissza húztuk, és telyességgel semmit sem árthatott nekünk az ellenség.

Aug. 22-ikén a' Gróf *Langeron* avantgárdáját *Löwenberg* és *Jauer* közt megtámadta az ellenség; mi *Goldbergbe* vontuk magunkat vissza, — Augustus 25-ik nap-

ján egy fő verkedésre tett *Napoleon* készületeket. Mi pedig fényes nap szemelattára, 's minden veszteség nélkül, öt verstere (Orosz inértföldre) vontuk magunkat hátra, leg szebb rendben. — Aug. 24-ik napján vette észre *Napoleon*, hogy ő a' maga plánumát elhibázta, és a' betses időt elvesztette. Hadi erejének nagy részével, Marsal *Ney* társaságában *Lazatziába* visszament. A' *Ney's Macdonald* Marsaloknak, és a' *Lauriston's Sebastiani* Generálisoknak corpusaik, a' *Macdonald* Marsal vezérlése alatt hátra maradtak.

„Aug. 26-ik napján ez a' Fr. Marsal a' mi armádánkat meg támadta, Gen. *Lauriston* a' Gr. *Langeron* corpusára ütött, két versben vették el a' Frantziák azon tetőket, mellyeken a' nevezett Orosz Generál állott, de két versben verettek azokról le bajonettákkal. Dél után 3 órakor *Blücher* és *Sacken* Generálisok semmit sem ügyelvén a' sűrű záporossóra, az ellenséget keményen megtámadták, a' Prusszusok oroszlaú módjára vívtak, 's vezérjeiknek minden rendelések remek munka volt, Marsal *Macdonaldot* megverték, megfutamtatták, 60 ágyút elvették.

Augustus 27-ik napján úzóbe vévén ötöt, ismét 18 ágyút vettek el tőllé. A' Gróf *Langeron* kommandója alatt volt Generálisok *Kapzewitz* és *Partschdoulischew* az ellenség kvarrójából 1400 embert vágta le. — Még azon a' napon elfoglalta Gr. *Langeron* *Goldberget*, és minekutánna értésére esett volna, hogy *Puchod* Fr. Generál, a' kinek feltett tzelja a' vala, hogy az egyesült armádát *Schönaun* és *Jauer* keresztül megkerülje, nagy zúrvarban hátráljon *Katzbach* felé, ötöt úzóbe vétette, hertzeg *Scherbatoff* és *Korf*, 's *Rudzievitz* Generálisok pedig a' Bober folyóvíz felé nyomták ötöt, melly mivel nagyon kiöntött, azon *Löwenberg* mellett által nem mehett, és noha derekasau védelmezte

magát ez az ellenséges Generális, de a sárat sokáig ki nem alhatta, hanem 4 Fr. sást, 22 ágyút, 60 munitziós szekeret, minden tábori bagázsát el vesztette, és 4000 embere esett fogságba. —

Egyátallában a' lovasság Generálisa *Blücher* vezérlése alatt lévő egyesült Prusszus és Orosz hadi seregek 103 ágyút, 18 ezer embert, leg alább 150 munitziós, és ugyan annyi számú másféle szekereket vettek el az ellenségtől. — Illyenképen mi a' Bober vizénn által menünk, Generál Gr. *St. Priest* Greifenberghhez marsirozik. — *Blücher* és *Sacken* Generálisok Bunzlaut elfoglalták.

Leg újabb hadi Tudósítások.

Tegnap dél után egy különös hivatal szerént való tudósítás adatott itt ki, mellynek rövid foglalatja a' következőkből áll: —

A' *Töplitzi fő hadi szállásról*, *September 9-ik napján* 1813 eszt. A' fő armadának előjáró seregei naponként mind bellyebb bellyebb nyomólnak Szakszoniában. A' Generál Gr. *Wittgenstein* avantgardája tegnap ditsősségesen verekedett, az ellenséget Pirnából és Dohnából Drézdáig verte. — Este felé sok segítséget kapván az ellenség, az egyesült armadának előseregeit mérgesen megtámadta; de a' vitéz Oroszoktól vissza veretett, Pirna és Zehist visszavéttettek, Zitschendorf is a' győzedelmeseknél maradt. A' Frantzia 14-ik huszár regementből, melly a' többtől elrekesztetett, két escadront csak nem egészen leapritottak a' Grodnói huszárak; a' kik életben maradtak, Obristlajtnántokkal együtt fogságba estek.

Az Armada jobb szárnyának előseregei Zittau és Rumburg előtt állanak. — Gróf *Zichy* Oberster Rumburgot erőszakkal megvette 's abban egyuchany embert

fogott el az ellenség között. — Ugy tettett, mintha *Napoleon* Császár egész hadi erejét Generál *Blücher* ellen akarná fordítani, de az utolsóbb a' kínált verekedést el nem fogadta, hanem maga a' Nissa vizeig vonta magát hátrább, a' melly időpontban az ő portázó seregei a' Gróf *Bubna* Generál kommandója alatt lévő Austriai seregek az ellenség háta megett hasznos szolgálatokat tettek. — Fő Strazsamer *Falkenhausen* és lovas Kapitány *Schwanefeld*, e' folyó September első napján, Görlitz és Bautzen közt (Felső-Lusatziában) négy kompania Fr. ártillériákat, egy vadász eskadront, és egy kompania gyalogságot megtámadván, azokat szelylestörték, és azt az egy ágyút is, melly a' Katzbachi verekedésben kezek közt maradt, töllök elvették. — A' Vicenzai herczegnek (*Caulincourt* Marsalnak) titoknokját, a' ki Bautzenben kvártélyt akart tsinálni, oda való útjában elfogták.

A' Svéciai korona herczeg (völt Fr. Marsal *Bernadotte*) Treuenbitzen és Wittenberga közt várta az ellenségtől való megtámadást, 's e' vegre Augustus 31-ik napját követett éjjel a' kormánya alatt lévő armadat öszve húzta: de az ellenség September első napján hátrálni kezdett, kiknek üzésekre számos lovasságot küldött a' nevezett Kir. herczeg. — Az idei táborozásnak, vagy inkább ellenségeskedésnek kezdetétől fogva 200 Fr. tiszlet, 8000 közembert, és 40 ágyút fogott el ennek a' nagy vezérnek armadája.

A' Girard osztály serege egészen eltöröltetett; a' Luckauj katona őrizet capitulált. — Gen. *Wallmoden* Schwerin előtt áll, és sok segítséget vár; minden Frantzia forposztoktól, vagy külső őrző seregektől sok ember esik fogságba, és sok szökik által, néhány napok alatt, egynéhány ezerre megyen ezeknek a' száma.

Frantzia Birodalom.

Azokat a' nagy pompákat, a' mellyek-
kol a' Frantzia uralkodó Császárné Cher-
bourgba való útazásában, St. Germain-
ban, Evreuxben, Bernajban, és Caenben
fogadtattott, hosszasan előadják a' Párisi
újság levelek. — Maga a' Fels. Császárné
Cherbourgban az osztálybeli helytartó bá-
zába szállottbé; a' vele utazott személyek
pedig a' nevezetesebb lakosoknak házaik-
ba. — Mivel minden részről számos embe-
rek gyűltek az Eő Felsége látására, 's tiszte-
letére, sokan szállást nem kaphatván a' vá-
rosban, kénytelenek voltak honyokba vis-
sza meani. A' Cherbourgi új kikötőhely-
hez, mellyet Napoleon nagy mesterséggel
épitettett, Európában ritka van hasonló.

Spanyol Ország.

A' Párisi újság levelek szerint, a' mint
egy magános tudósítás tartya (mivel sem az
újság levelek nem jöhetnek ki Frantzia
országból) a' Dalinátziat Hertzog Mitsal
Sault, a' Pampelunai és Sebastiani erőssé-
geknek ostrom alól leendő fel oldoztatá-
sokra tett, de nem szerentséltetett próba-
tétéle után, a' Spanyol Országi határokon
telepítette le a' Fr. armádának kórmánya
alatt lévő maradványát, 's táborhelyét és
a' Bayonnei várat nagyon erősíti. A' Pam-
pelunai és S. Sebastiani várakban maradt
Fr. katona őrző seregek, mellyeket az An-
glisok ostrom alá rekesztettek vala, a'
mint lehet védelmezik magokat, de ele-

ségek elegendő nem lévén, végtére is kény-
telenek lesznek capitulálni.

A' Könyvárosokhoz és Könyvkötőkhöz.

Never még Bétsben a' *Magyar Mat-
hesisből* 120 eladó Exemplár; mellyek az
azokból venni kívánóknak, illendő Rabat
engedelemmel el fognak küldtetetni, míg
még a' tél elleat nem állana. — Az ez e-
ránt szöllő Leveleket tessék a' Kurir' Erd.
Írójának Doctor *Deosy Sámuel* Urnak kül-
deni.

Lehet még Magyar-Mathesist találni,
de nem számosával,

Bétsben, Könyváros Doll Antal —

*Posonban, Könyváros Schwaiger And-
rás* —

Rév-Komáromban, Doctor és Prof. T.

Lévai Bálint —

*Sopronban, Rect. és Prof. T. Raitsoh
Péter* —

Páiban, Prof. T. Tóth Ferentz. —

*Pesten, Könyvkötő-Könyváros Kiss Ist-
ván* —

*Debretzenben, Math. és Phys. Prof. T.
Sivúry Pál* —

Kolozváron, N. N. Könyváros — Uraknál.

A' Pallerozott Mezei Gazdaság II-dik
Darabjának, mellyen a' Föld-, és Plántami-
velés' Systemája elvégeztetik, tsák 3 árkus
hijja van; 42 arkus kész.

A' Bétsi Cursus Sept. 12-ik napján: — 100 Forint Conventziós pénz, 180 és 1/2
Forint Váltózáradalában. — Egy Császár arany 8 forint és 41 1/4 krajtzár.